XI. évfolyam. Arad, 1896. Szeptember 5. Szombat. 205-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTOSÉG: Az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.
Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 hóra 1 frt 20 kr.
HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL: ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)
Telefon-szám: 151.

Az állam költségvetése.

Arad, szeptember 4.

(*) *Lukács* László pénzügyminiszter nem nagy szónok, de jó pénzügyminiszter. *Ugron* Gábor tagadhatlanul jó szónok, de nem finánczkapaczitás. A világnak természetesen Ugronnak erről a fogyatékosságáról nem szabad tudomást vennie, mert egy ellenzéki vezér csak erényekkel fölszerelve tartozik a világ előtt állani. Mi természetesebb tehát, minthogy Ugron Gábor azonnal felállott, a hogy a pénzügyminiszter leült és temperamentummal — egy ellenzéki vezérnek mindent temperamentummal kell tennie — odavágta a t. Háznak, hogy az a költségvetés, melyet az imént hallott, káprázatra és szemfényvesztésre van fektetve. Evek óta, a mióta a magyar állam háztartásában az egyensuly szerencsésen helyreállott, ez az ellenzéki jelszó, melyet ilyen alkalomra szokás felhasználni, de hat Ugron Gábor jó, temperamentumos szónok, a ki számára nincsenek elkoptatott frázisok.

Igy gondolta ő. — A jó isten tudja, miért, a világ esze ezuttal nem jár vele egy csapáson. — A magyar országgyülés alsó háza, melynek élete fölött ott függ a választások Damokles kardja, ideges, izgatott volt első összejövetelekor és mégis — bár Lukács pénzügyminiszter nem tartozik a nagy, hatásos szónokok közé — a t. Ház idegességét mindjobban elnyomta az érdeklődés, a figyelem, majd a megelégedés, mely mi természetesebb annál — a jobb oldalon hangos elismerésben is nyert kifejezést. De nemcsak a kormány pártját kötötte le és töltötte el megelégedéssel ez a szürke, csak a tények reálitására számitó, azzal ható államférfiu, az ellenzéken is azok, kiknek a taktika nem tiltja az őszinteséget a véleménynyilvánitásban, nemcsak érdeklődéssel, hanem jóindulattal kisérték a Lukács beszédét.

És ez a beszéd, mely nem egy nagy szónoké, hanem egy kiváló pénzügyi emberé, kinek tehetsége nem a szavakkal, hanem az értékekkel való bánásban nyer gyakorlatot, ugyan olyan mély és erős hatást tett a t. Házon kivül. Semmi sem oly nagy mérője a beszéd jó hatásának mint a börze, melynek hangulata a déli óráktól az esti zárlatig a mikor Lukács beszédjének kiemelkedő részei köztudomásra jutottak, folyton emelkedőben volt.

Akkorra már a külföldi börzékre is elvitte az elektromos erő a Lukács beszédét és a magyar állam papirjai ott is megérezték menynyire közhely volt Ugronnak a kirohanása a »káprázatra és szemfényvesztésre alapitott« költségvetésről.

Különben az 1895-ik évi zárszámadásokban teljes kriteriumát találjuk a költségvetés reálitásának és szolidságának. Az emlitett év sulyos gazdasági válságokat hozott, melyek hatása igen sok exisztencziára kiterjedt; s ha gazdasági fejlődésünk tényleg csak a külsőségekben mutatkoznék — mint azt az ellenzék hireszteli, — hogyha nem lenne szolid alapja s nem lennének meg benne az állandó fejlődés feltételei, akkor a tavalyi válságok az egész kártyavárat összedöntötték volna s az országos megrendülés az állami bevételekben tátongó örvényeket hasitott volna. Pedig hát az 1895-iki tényleges végeredmény 27 és fél millióval kedvezőbb az előirányzatnál; vagyis a gazdasági válság csak egyes exisztencziákra volt végzetes, de az ország gazdasági erejét, a maga egészében nem érintette. S nem érintette a válság a külföldhöz való gazdasági viszonyunkat sem, daczára annak, hogy az osztrák reakczió mindent elkövetett, hogy sulyos pénzügyi sebeket üssön Magyarországon. A hidegen számitó pénzkapaczitások nem érzelmekkel és jelszavakkal számolnak, hanem a magyar papirok belső értékét Magyarország gazdasági és pénzügyi prosperálása szerint becsülik meg, s ha teljes értékben honorálták állampapirjainkat, még abban a krizisben is, mely a mult év végén az összes papirok értékét devalválta, ezzel oly eklatáns bizalmat nyilvánitottak gazdasági konszolidálásunk és financziáink iránt, a milyenről még csak nem is oly rég, álmodni se mertünk volna.

A jövő évi költségvetés a jelen évinek a keretében mozog s 475 millió bevétellel szemben ugyanekkora kiadást preliminál; a rendes költségvetésben 24 millió fölösleg van ugyan előirányozva, de a rendes és rendkivüli kezelést együttvéve, a pénzügyminiszter csak 87,635 frtnyi fölösleget előirányoz. Nincs semmi szüksége sem a pénzügyminiszternek, sem az országnak, hogy a számokkal káprázató játékot üzzön. Sokkal komolyabb dologról van szó egy költségvetés meg-

Az „Aradi Közlöny" tárczája.

A hazugság.

(Vége.)

II.

Ardoné sohsem emlitette fia előtt apja tragikus végét; nem csuda hát, hogy váratlan felfedezése, mint menyköcsapás, ugy vágódott a lelkébe.

Egy őrült fia.

Bizonyára ujjal mutatnak rá az utczán és az a tartózkodó tisztelet, melylyel sokan irányába viseltetnek, nem elismerése volt az ő szellemi fölényének, hanem ellenkezőleg csak a megfigyelő várakozás; mikor tör ki már ő belőle a dühöngő őrület.

Igazuk volt, hiszen előbb-utóbb meg is kell őrülnie. Gerincz sorvadást, tuberkolozust szülőjétől örökli a gyermek, hát mért ne a tébolyt is?

Lelke penész-gyümölcsévé vált az a gondolata, egy irtózatos rögeszmévé.

Hiába győzte magát érvekkel, nem hitt már a maga eszének. Minél észszerübb volt az ok, amelynek elfogadása megnyugtatta volna megszaklatott lelkét, annál inkább volt hajlandó ezt a jelentkező tébolyt leleményes ravasszságának betudni.

Vannak emberek, kiket az irtózat valami borzongató kéjességgel tölt el és ezek neki mennek annak, amitől félnek. Minnél jobban féleml.tette meg Ardó lelkét a rettenetes rögeszme, minél jobban égette a lelkét, annál inkább foglalkozott vele. Rákényszeritette magát észbontó szakkönyvek olvasására és mikor teleszivta lelkét a neki veszedelmes tudással a körkorházat látogatta meg és elnézegette az őrülteket. Vajjon melyikre fog ráütni?

Ha bár ez a játék is elég veszedelmes volt az ő ingerült idegeinek, még végzetesebbé válhatott volna neki ez a könnyelmüsége, melylyel a tobzódásnak vetette magát, midőn megtudta, hogy apját jóformán ez tette őrültté.

Erzékei mintha átmásultak volna. Epedő vágygyal futott azután amit eddig gondosan elkerült és csak akkor vette észre, hogy micsoda lelket ernyesztő életet folytat, mikor undoritó hatását érezte annak az émelyitő csömörnek, amely a kéjes mértékletlenség nyomán jár.

Kiragadta magát kéjes bódultságából és ekkor egy másik végzetbe esett: kerülte az embereket teljesen.

Anyja korán vette észre ezt a kedélyváltozását. Riongó rémület fogta el és csak kis mértékben csillapodott, mikor meggyőződött arról, hogy még nem a rémmel magával hanem csak annak egy sötét előhirnökével: egy rögeszmével kell megküzdenie.

De hogyan küzdjön ellene?

Okos férfi hideg gyógyvizintézetbe küldte volna a fiát. Anyák nem egy könnyen adják rá magukat, hogy ilyen célra vezető, de drasztikus gyógymódban részesitsék fiaikat.

Ardóné ugy okoskodott, hogy a forrongó agyat csak a forrongó szív gyógyitheti le.

A kis Béldi Irma már gyermekkorában érzett meleg vonzódást Aurél iránt és mikor felserdült, Aurél szive volt az egyedüli dolog a világon, a mi előtte becsesel birt. Ez a leányka csupa érzelem volt és ez az érzés mind csak azt az egy alakot ölelte körül. Egyedüli vágya, egyedüli gondolata az volt, hogy Ardó Aurélt valamikor boldoggá teszi.

Ő rá gondolt szegény Ardóné és társalgónő czimen házába vette. A tavasz miriád virágjával és a napsugaraival költözött ő vele a komor házba.

Es behatolt ez a mosolygó dalos tavasz Aurel komor magányába is, keresztül azon a hitvány pókhálón, a melyet beteg képzelete a lelke fölé szött.

De mihaszna, ha sóvárgott is a boldogság után, ha érezte is ennek a kedves teremtésnek büvös megigéző hatalmát! Az az utálatos rögeszme denevér-karmokkal kapaszkodott a lelkébe és ha derengő hajnal lopódzott volna bele, mélyebben vágta belé a körmét és azt sziszegte: Ostoba! mi köze ide a hajnalnak? Ahol én vagyok, ott csak a legsötétebb éjszaka lehet.

Ardóné figyelemmel kisérte fiát.

Egy izben ajtajához ment és fülhel a kulcslyukhoz simulva, halk, elhaló mozgást hallott és midőn keresztül nézett rajta, Béldi Irmát látta, ahogy a fia ölében ül, csöndesen, mozdulatlanul, behunyt szemmel és visszahajlott

állapitásánál, mint a számokkal való parádézás. S legnagyobb őszinteséggel utalt rá Lukács pénzügyminiszter, hogy nagy erőfeszitést kell elkövetni, hogy a folyton növekvő igényeknek a jelenlegi bevételek keretében szereztessék meg a kielégitése. A gondosságnak és körültekintésnek nem csekély mértéke kell ahhoz, hogy a kulturális és gazdasági fejlődés folyton fokozódó igényei megtalálják fedezetüket, a nélkül, hogy az ország ujabb terheket legyen kénytelen magára venni. Látható a költségvetésből, hogy az egyes resszortokat magasabbra dotálták, de viszont a legmesszebb menő megtakaritások vannak előirányozva ott, a hol azokat vitális érdekek csorbitása nélkül tenni lehetett.

Tagadhatlan igy is vannak jogos aspirációk, melyeknek kielégitése e költségvetésben nem foglaltatik és különösen a közmüvelődés oltáraira a miniszteren kezdve sokan szeretnénk nagyobb áldozatokat bemutatni, de államháztartásunk vezetőjének körültekintő bölcsességét és megbizhatóságát épen az bizonyitja, hogy a folytonos előrehaladást a lehetőség határai között biztositja.

Talán a jövő évi költségvetésnél is nagyobb várakozással voltak az iránt, mit fog a pénzügyminiszter a kiegyezési tárgyalásokról mondani. Hát a miniszter erről is gyönge, halk hangon, de a feszült csendben mindenfelől jól megértve tette meg a maga kijelentéseit — örömére az őszinte és egyenes lelkü hazafiaknak, nem kis leforrázására azoknak, akik tények nélkül hetek óta a kormány befeketitésében taktikáztak.

Első sorban azt a kabinet nevében tett nyilatkozatát emlitjük, melyet már több héttel ezelőtt volt alkalmunk reprodukálni: a kormány az osztrák kormánynyal *a kvóta* tárgyában egyáltalán nem tárgyalt, sem igéretet nem tett, sem kötelezettséget nem vállalt bármely irányban. Az ellenzéki sajtónak minden erre vonatkozó közlése alaptalan, üres koholmány. A kvótára nézve a két országos kvótabizottság tárgyal. Azért Ugron nekiment Lukácsnak, ahogy nekiment volna akkor is, ha a kvótában a bizottságok nélkül tárgyal.

Ugyancsak módunkban volt ama siikereket jelenteni, melyeket a kormány a *fogyasztási adók* és az *állategészségi ügyek* terén elért. A fogyasztási adók jövőre azt az államot illetik, amelynek területén a megadóztatott czikkek fogyasztatnak, az állatforgalom tekintetében pedig a megállapodás alapján Magyarország ugyanoly elbánás alá kell hogy essék, mint az osztrák belföld. A fogyasztási adók visszatéritésénél, hol Magyarország évtizedek óta nagy igazságtalanságot volt kénytelen türni, a magyar kormány sikere eklatánsabb. Mig eddig a fogyasztási adókat a közös vámbevételekből téritették vissza és igy Magyarországnak törvénytelenül oly áruk után is vissza kellett téritenie az adót, melyeket Ausztriából exportáltak, jövőre a vámrestituczió mindegyik állam terhére külön történik.

A *Tirólban* szedett *helyi gabonavám* megszüntetésére nézve az osztrák kormány kötelezettséget vállalt.

A *valutarendezésre* nézve az osztrák pénzügyminiszterek mindig nehézségeket okoztak. Most sikerült a készfizetések felvételét kölcsönös megállapodás utján meghatározni és ha ez a terminus nincs is naptárilag megállapitva, a készfizetések felvétele a kormányok akarata és elhatározása alól megis el lett vonva és oly feltételektől tétetett függővé, melyek nem esnek egy miniszter, vagy egy kormány hatalma alá.

A *bankkérdésben* függőben vannak a tárgyalások és ezért *Lukács* pénzügyminiszter csak ama követelmények felől nyilatkozhatott, melyek nélkül a magyar kormány a bankszabadalom meghosszabbitását nem ajánlhatta. Ezek: a *paritásos vezetés* a legmagasabb állásokban; a *kormány befolyásának* és *ellenőrzésének* joga; *elég és kielégitő hitelengedélyezés* magyar hitelkeresők számára és végül miután a bankszabadalom értéke mindnagyobb lesz, az *állam nagyobb részesedése* a bank tisztanyereségében.

Nyilatkozott a pénzügyminiszter az *ezüstkurráns* kérdéséről is és eloszlatott minden kétkedő aggályt; nyilatkozott a *sóbányajegyek* beváltásáról, a mi osztrák részről elvállalt kötelezettség, továbbá *112 millió frt államjegy közös beváltásáról*, melynek fejében részben 30 millió forint erejéig 5 koronások fognak forgalomba bocsáttatni.

Ezek az örvendetes tények lekötötték a parlamentben és azonkivül a közönséget Lukács pénzügyminiszter számára, a ki ugyan nem jó szónok, de okos, munkás hazafi, a kit hiába próbált »legyürni« mindjárt az elején a nagyszékely. Az ő temperamentumos beszédjét már ma elfeledte a világ, a miniszter expozéjával azonban még sokáig fognak foglalkozni az arra való emberek.

A király a magyar pénzügyminiszter előterjesztésére keresztány-szigeti Toepke Alfréd miniszteri tanácsost második államtitkárrá nevezte ki.

—

Lukács pénzügyminiszter öt-hat napra zalathnai birtokára utazik. A minisszternek visszaérkezése után, legkésőbb a hó közepén, megkezdi a képviselőház pénzügyi bizottsága a jövő évi állami költségvetés előirányzat tárgyalását. Esetleg még e tárgyalás kezdete előtt Bécsbe fogják szólitani a minisztert a folyamatban levő banküggyi tárgyalások.

ORSZÁGGYÜLÉS.

—

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny" távirati tudósitása. —

Budapest, szeptember 4.

A t. Ház ma ugy dolgozott, hogy kedve telt benne a komoly embereknek. „A bünvédi perrendtartás" fölött Chorin Ferenc dr. előadónak tegnapi szép beszéde után ma a vitát maga Erdély Sándor igazságügyminiszter inditotta meg. Beszédjében a tudás és az ellenzékkel szemben tanusitott figyelmesség minden oldalon igen jó hatást tett. Polónyi Géza kifejezést is adott e hangulatnak, utána Ragályi Lajos, mindkettő megtévén azért biráló megjegyzéseit a szőnyegen forgó törvényjavaslatra. Mindkettő különösen hangsulyozta a miniszterrel hasonlatosan, hogy a sokak által támadott esküdtszéki intézményt nem tartja veszedelmesnek a magyarságra nézve sem.

Részletes tudósitásunk igy hangzik:

*

Az ülés kezdete délelőtt 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Schóber Ernő és Hévizy.

A kormány részéről jelen voltak: Bánffy

---

nyakkal: fia pedig hosszu, forró és epedő csókkal árasztja el rózsapiros arczát.

Beh boldognak érezte magát a szegény anya! Nesztelenül oda lopódzott a szerelmükben elmerültek háta mögé. Fiára hajolt boldogságtól sugárzó arczczal. Mondani akart neki valamit. Ez megszépen és minthogy gyötrő álomból ébredne, fölugrik. Kétségbeesetten, vad fájdalommal néz a megijedt leánykára, ellöki magától és kinos kárhozattol rekedt hangon rárivall:

— Menj! az istenért menj tőlem!

Feje fölé kulcsolt kezekkel, megrettenve, megszégyenülve futott el a szegény gyermek.

Ardóné majd lerogyott a ráomló kétségbeesés alatt. Hát igazán nincs remény?

— Fiam! fiam! — tört ki zokogó melléből.

Ez egész testében megrendülve, rámeresztette tágra nyilt szemét. Ebből a szemből már téboly világlott ki.

Ardóné a székre rogyott és Aurél valami láthatatlan kés nyomása alatt letérdepelt melléje és mint gyermekkorában szokott, ölébe hajtotta fejét és zokogott.

Tört hangokban rongyolódott le ajkáról a kétségbeesés:

— Vége ... nincs menekvés ... atyám ... oh a fejem ...

Ardóné lágyan simogatta meg a haját.

Es ezekben a perczekben egy gondolata támadt, amilyet csak martirok tudnak elgondolni.

— Csak maradj, fiam, igy az ölemben. Ne nézz rám, ha szólok. Nem tudnám elviselni a tekintetedet. Még a könyemet se lássad, mert nem akarom, hogy ezek megvesztegessenek. Es ha a hangom reszket, gondolj rá, hogy a szégyen teszi reszketővé és ne könyörülj rajtam. Nem szólnék én neked most sem, de nyomja a lelkemet az én nagy bünöm és kell, hogy könnyitsek magamon. En csak neked gyónhatok, mert te ellened vétkeztem én. Igen, igen. Ugy tettem veled, mint a pogányok, akik hamis istenek imádására tanitják gyermeküket. Kényszeritettelek, hogy olyat szeress, aki idegen a te vérednek és megloptalak annak szeretetétől, aki ... Oh, édes fiam, nehéz kimondani a szégyenletes szót ...

Aurél nem türtöztethette tovább magát. Felemelte a fejét és kinos feszültséggel nézett anyja halványy, vonagló arczába.

— Anyám az istenért!

— Ne nézz rám! igy nem tudom megmondani a borzasztó valót. Vagy jobb igy, hadd lássam a szemedben az elkárhozást. Jobb igy.

Es ezzel felszökött helyéről. Aurel is felugrott. Előre nyulott testtel álltak szemközt, hosszu perczig tartó szünet alatt.

— Fiam, — kezdé végre Ardóné szivszaggató, tompa hangon — ne szeress engem, ne tisztelj engem, nem érdemlem meg az egyiket sem. Tolvajnak neveltelek, más nevébe öltöztettelek, más jussába ültettelek. Te nem vagy Ardó ... Te a bünnek vagy gyermeke ...

Aurél melle kinosan lihegett.

— Hát nem vagyok Ardó Géza fia?

— Nem.

— Akkor te, te ...

Isszonnyal nézett anyjára, nem merte kimondani a káromló szót. Lerogyott az oltár, amit anyja számára lelkére emelt. Ez nem volt madonna, ez nem szent, ez az asszony egy közönséges hazug teremtés. Az egész élete nem más, mint a förtelmes hazugságok láncolata és ő ebben az asszonyban imádta a nőies tisztaságot.

Aurel eszméletlenül rogyott a földre.

Könyek csillogtak az annya szemében, de ajkaira a vértanuk mosolya ült.

Óh, a vértanuk az igazságért véreztek el és az igazság győzelmét nem vivták volna ki hazug fegyverrel. Az ő ajkukon az utolsó lehellet is igazság volt.

Ardóné fia fölé hajolt.

— Meg van mentve — susogta boldogan. — Megmentettem egy tiszteletet rabló, szeretet rontó hazugsággal.

III.

Ardó Aurel még csak anyja iránt érzett nagy szeretetével birt uralkodni megzavart idegein. Ő miatta iparkodott megküzdeni rögeszméjével. De anyja vallomása az utólsó szikra akaraterőt is elfojtotta lelkében. Most már ellentállás nélkül adta oda magát a leggyötrőbb gondolatoknak.

Dezső br. miniszterelnök, Perczel Dezső, Erdély Sándor miniszterek.

Hitelesitették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Dokus Ernő az igazoló bizottság előadója jelenti, hogy a bizottság Goldis és Hegedüs Béla megbizó leveleit rendben találta.

A 30 nap feuntartásával igazolják.

A bünvádi perrendtartás.

Erdély Sándor örömét fejezi ki, hogy a javaslat pár évi vajudás után a ház elé került. Szükségesnek tartja, hogy a javaslat még ebben az ülésszakban törvényerőre emelkedjék. Az előadó tegnapi fényes beszéde után az ő mondanivalója kevés. A törvényjavaslat jellemzője, hogy önálló magyar, szabadelvü, tervezete 10 év előtt készült s nem volt számbavehető kifogás melyet a végszövegezésben számba ne vettek volna. A jelen követelmények közt a javaslat elodázását bünnek tartaná, mert ki tudja mikor lesztünk megint abban a helyzetben, hogy e javaslatot itt tárgyalhatjuk. Erős meggyőződése, hogy a törvényhozás ehhez a javaslathoz szankcióját nyugodt szivvel megadhatja.

A javaslat a bünvád elven alapszik s azt hiszi nincs magyar jogász, ki ezt a nyomozó eljárásra óhajtaná fektetni. (Élénk helyeslés jobb felől.)

A vádelv a javaslatban a legszélső határig keresztüi vitetett, természetesen tekintetbe véve közigazgatásunkat és specziális magyar viszonyainkat.

Sarkelve a javaslatnak továbbá a közvetleneég és a szóbeliség. A közvélemény megnyilatkozásávai számolt be a javaslat akkor is, mikor a nyilvánosságot az egész vonalon keresztülvitte.

A bizonyitékok szabad mérlegelése, a védelem szabadsága, mindez a liberalizmus alkotásává teszi a büntető perrendtartás javaslatát.

Lényeges, a rendszerbe vágó kifogásokat sem a sajtóban sem egyetütt fel nem hoztak s a bünvádi perrendtartás megalkotásánál az ellenkező nézetek utvesztőjén tévednünk nem szabad.

Nem találkozott ilyen általános helyeléssel a javaslatnak az esküdt székre vonatkozó része. Felhozták azt a kifogást, hogy nem rendelkezünk elég esküdtképes egyénnel. A statisztika azonban, mely az ország óriási haladásáról ad számot, azt mutatja, hogy ennek az aggodalomnak nincs komoly alapja.

A nemzetiségi viszonyokban szintén nem lát akadályt az esküdtszékek behozatalára. (Ugy van! jobbról) Ha Ausztriában a nyelvi és nemzetiségi tarkaság nem volt akadály az esküdtszékek meghonositásában, ugy az nálunk sem lehet akadály, hol a viszonyok hasonlithatlanul kedvezőbbek. (Élénk helyeslés) Kijelenti, hogy ennek az elvnek keresztülviteléhez ragaszkodik.

Az ügyész nyomozó hatalmáról szól azután. (Halljuk! Halljuk!) Hazánk különleges viszonyai birták őt arra, hogy ezt az elvet a javaslatba vegye. Elismeri, hogy az intézménynek pártkülönbség nélkül sok ellenzője akadhat. Neki szilárd meggyőződése, hogy ez az elv helyes, de tudva azt, hogy szolgálatot tesz vele az országnak kész egyéni meggyőződését nekik alárendelni s ha inditvány tétetik nem fog ellent mondani annak, hogy a kérdést az igazságügyi bizottság elé utasitsák. (Élénk általános helyeslés.)

Ajánlja a javaslatot elfogadásra. (Általános helyeslés és taps.)

Polónyi Géza konstatálja, hogy politikai életünkben semleges helyen pihenőhöz értünk, hová a politikai szenvedélyek nem hatolnak s hol kizárólagosan a higgadt birálatnak, a komoly munkának van helye.

Ünneplöben kellett volna idejönnünk, mert láttunk egy valódi szivből kellemből való szabadelvü előadót, ki lelkének a liberálizmusnak egy nagyszabásu alkotásáért, láttunk egy szabadelvü minisztert, ki komoly szóval, konoziliáns modorban jelenti ki, hogy az ország érdekének egyéni nézetét kész alárendelni.

Szükséges, hogy ezzel szemben az ellenzék is a mint hozzá méltó kivegye részét a komoly munkában. (Ugy van! jobbról.)

A javaslat a humanizmus azon elveinek felel meg, melyeket az ellenzék padjairól évtizedeken át hangoztattak s a melyeket az egész ellenzék magáénak vall ma is. (Ugy van! balról.)

A főelv: a vádelv a javaslatban nem mindenütt valósul. A javaslat másik elvét az esküdtbiróság meghonositását szintén szivesen üdvözli, része van ennek a nagy elvnek keresztülvitelében a ház lángelméjü, óriási tudásu elnökének is s része van Csemegi Károlynak is, kiket a nemzet köszönete méltán megillet.

A magyar nemzet praeponderanczióját az esküdtszéki intézménytől nem félti, ez az időpont alkalmas annak bebizonyitására, hogy a magyarság elég erős arra, hogy supremacziáját a nemzetiségekkel szemben megtudja védelmezni.

Veszedelmesnek tartja a javaslatnak azt az intézkedését, mely egy ember kezébe teszi le annak megállapitását, ki legyen biró, nem tartja helyesnek azt a determinatiót sem, hogy nem lehet esküdt az, a ki ellen bünvádi eljárás van folyamatban. A bünvádi eljárás tartama meghatározva nincs s ezért a javaslat definitióját tulsagosan tágnak tartja.

A javaslat főczélja: a jog egységesitése, főelve a vádelv, főeszköze az esküdt biróság; ez a három momentum dominálja meggyőződését akkor, mikor a javaslat hátrányainak és előnyeinek mérlegét megcsinálja.

Helytelennek, sulyos hibának kell tartania a javaslatnak azt az intézkedését, hogy a katonai büntetőtörvényt egyenesen szankcionálja; nézete szerint azonban ezt a szabadelvü párt nem is változtathatja meg; ehhez az szükséges, hogy a függetlenségi párt jusson többségre. (Ellentmondás jobb felől.)

A vádelv keresztülvitelével ellenkezik a javaslatnak az a rendelkezése, hogy a királyi ügyészre bizza a polgárok becsülete felett való döntést. Alkotmányos államban, hol pártok küzdenek, szenvedélyek dulnak az álladalom egy közegének kezébe ilyen hatalmat adni nem szabad. E pont tekintetében magyarázatra, korrektivumra van szükség mert a királyi ügyész nyomozási hatalmának elve a javaslatnak legfőbb elveit dönti halomra.

Határozati javaslatot nyujt be arra nézve, hogy az ügyészi hatáskörre vonatkozó fejezetet az igazságügyi bizottsághoz utasitja megfelelő átalakitás czéljából. Ettől teszi függővé azt, valjon ő és pártja a javaslatot elfogadják-e a részletes tárgyalás alapjául (Helyeslés balfelől.)

Öt perez szünet után

Ragályi Lajos szólt. Elismeréssel adósik az előadónak mélyreható, alapos beszédeért s a miniszternek férfias, békülékenység szellemétől áthatott szavaiért. Az ő magatartásuk bizonyitéka annak, hogy ott, ahol az országnak nagy és fontos érdekeiről van szó, a napi politikának semmi helye nincs.

Az ő és pártfeleinek nézetei egyeznek azokkal, melyeket az előadó kifejtett s ezért ők a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául feltétlenül elfogadják. (Helyeslés jobbról.)

Az esküdtszékek elvét teljesen helyesli s azt hiszi aggodalomra nincs szükség, mert a javaslat utolsó szakasza az életbeléptetésről intézkedik s azt külön életbeléptetésre törvényre bizza. Ha ezt a törvényt tárgyalni fogják lesz alkalmunk birálat alá venni vajjon az életbeléptetésre szükséges szervezeti intézkedések megtétettek-e vagy sem s megfelelnek-e a viszonyok szükségelte rendelkezéseknek.

Nézete szerint a javaslat szerencsés kézzel van összeállitva s az apróbb hibákat itt felsorolni nem óhajtja ez alkalommal.

Azon hibákat, melyeket előtte szóló felhozott ő is hibáknak tartja s ezuttal csak arra kiván szoritkozni, hogy kifejtse káros voltát az ügyész hatalma tultengésének.

Isekutz Győző szólalt fel ezután a javaslat mellett.

Bánffy báró miniszterelnök holnap felel Szederkényinek interpellációjára.

A helyzet képe.

— szeptember 4.

A bécsi „Neue Freie Presse" tegnapi száma nagyérdekü czikkben ismerteti hazánk mostani politikai helyzetét. Megemlékezvén a máris nagyban duló választási harczról és a kiegyezési tárgyalások késéséről, a kettő között okozati összefüggést talál.

A pártok közül legkevesebb mondani valója a szabadelvü pártról van. A Bánffy-kormány, amelyet eleinte átmeneti kormánynak tekintettek, az állandóság jellegét mutatja és bizonyos, hogy a választásokat ő fogja vezetni. Nagyon csalódtak azok, akik a hébe-hóba föl-fölujuló válsághireknek fölülnek, noha nem lehetetlen, hogy később valamikor az egyik, vagy másik tárcza gazdát cserél. Csak játszi hiresztelések azok, hogy a szabadelvü párt szellemi vezérei a kabinetet csakis szánalomból tartják s a legelső alkalommal elejtik. A mai komoly viszonyokat tekintve, mikor arról van szó, hogy a kiegyezés a parlament ajtaján kopogtat, a képviselők pedig a választások purgatoriumán kénytelenek keresztülmenni, az ilyen könnyelmü intrika senkinek sem jut eszébe.

A nemzeti pártról szólva, a czikkiró megemlékezik azokról a hirekről is, hogy a párt egy része beolvad a szabadelvü pártba. Komoly politikai körökben ugy beszélték volt, hogy nyár elején a pártnak vagy tizenhat tagja gróf Apponyi Albert és Horánszky Nándor elnöklése alatt azon tanácskozott, hogy hogyan juthatna ki a párt a zsák-utczából és hogyan közeledhetnék tisztességgel a szabadelvü párthoz. Néhány arisztokrata párttag, közöttük gróf Wenckheim Frigyes, gróf Zselénszky Róbert és gróf Károlyi István határozottan kijelentette, hogy erre a közeledő utra nem térnek rá. Gróf Apponyi Albert nem akarván a pártot két felé választani, a határozás elhalasztását ajánlotta. Közbejött a somorjai beszéd, amely a pártegyesülés reményét szétoszlatta. A nemzeti párt gróf

---

Az a szent hazugság nem megváltója, de megrontója lett.

A rögeszme csak aláaknázta az ő lelki világát, csak gyüjtötte a gyu-anyagot, de kétségtelen, hogy evulocziót nem okoz. Világkerülő hipochondorrá tette volna Aurelt, de aligha beletébolyul. Annál kevésbbé kellett ettől tartani, mert az utobbi időben Béldi Irma iránt táplált szerelme oly nagy mérvet öltött, hogy rögeszméje már csak nagyon ritkán foglalkoztatta elméjét, vagy legfölebb csak szerelmével összefüggésben, amennyiben ilyenkor lehetetlennek, bünnek tartotta, hogy Béldi Irmával egyesüljön, ő, ki a megörülésnek néz elébe.

De leküzdötte volna ezeket a gondokat, a szerelem amugy is többet érez, mint elmélkedik, elvette volna Irmát, boldog lett volna vele és több mint bizonyos, hogy negyven vagy ötven évre rá végelgyengülésben halt volna el.

De anyja vallomására felrobbant a balomra gyült gyuanyag.

Az ő hitének gyökere itt volt a földben, csak a lombja nyult fel az égig. Ő hitte a tisztaságot, az ártatlanságot, az igazságot és imádta az istent, ki ezeket az ember szivébe csöpögteti, legelső sorban az asszony-szivbe. Anyjában imádta az istent, a megtestesült igazságot és ez hamis isten volt, hazugisten, bünökkel táplálkozó isten.

Igy vallotta az anyja — és elsötétült előtte a nagy mindenség. A hazugság, amitől ő annyira irtozott, ráboritotta óriási fekete takaróját és nem látta többé az ideált, a szépet az igaz istent, és nem látta többé a szerelmet, amelyben mindez benne van.

A folyosón találkozott Irmával. Ez elakar suhanni mellette, de Aurel megkapta vállára omló fürteinél és visszarántva őt, félelmetes hangon kérdezte:

— Szeretsz?

Ez ráemelte rejtelmes mélységü fekete szemét és halkan, lehelletszerüen válaszolt:

— Szeretlek.

Ardó Aurel csunyán rikácsolva kaczagott:

— Anyám is szerette Ardó Gézát, hahaha!

IV.

— Hát nincs remény?

— Nincs!

— Doktor! doktor!

— Kénköves forrásból nem fakadhat édes vizü patak.

És hidegen, részvét nélkül ment el a tudomány embere, büszkén mélységes mély tudományára és az átöröklödés isteni tanára.

Hát igaz, hogy nagy volt a tudománya, de azt még sem tudta, hogy a „hazugság" is ölhet, akár a biblia átka, mely szerint ezrediziglen bünhödik az apák vétke miatt a késő ivadék.

Apponyi személyes pártja lévén, az ő manifesztációi a pártéinak tekinthetők. Politikai körökben föltünést keltett, hogy gróf Apponyi Somorján nem nyilatkozott a néppártról, holott Sághy Gyula, a kerület képviselője, épen előtte a revizió evangeliumát meglehetősen leplezetlenül hirdette. A nemzeti párt vezérének ezt a mulasztást legközelebb potólnia kell, mert pártjának egy tekintélyes része, élén Horánszky Nándorral, határozottan elveti a revizió eszméjét. A kétes helyzetből ki kell bonyolódni s ez a kibonyolodás vagy a szabadelvü párt közelébe, vagy Zichy Nándor karjaiba hozza a pártot. Apponyi Somorján a kiegyezésről szólván a legszélsóbb eszközökhöz való nyulást hirdette arra az esetre, ha nem teszik mind a kiegyezési javaslatot a ház asztalára. De mi lesz akkor, ha a kiegyezés egyáltalán nem kerül most a ház elé?

A függetlenségi pártnak természetesen mind a két frakciója a kiegyezés ellen fog küzdeni. A fekete árnyalatu frakció vezére, Ugron Gábor, keresztülkasul bejárta az országot s a legkövetkezetlenebbül agitált minden ellen. Következetlenségeit azzal lehet magyarázni, hogy székely. Lehetséges, hogy az ellentétek zagyvalékából valamikor kijegeczedik egy határozott politikai egyéniség, de ma Ugron nem egyéb tehetséges strébernél, aki nézeteit a pillanatnyi szükséglethez módositja.

A czikkiró végül a pártonkivüliekről emlékezik meg s azt a meggyőződését fejezi ki, hogy ennek az összezsugorodott frakciónak semmi jelentősége sincs. Gróf Szapáry Gyula maga talán még politikai tényező, de a pártja már nem az.

A társadalom arszlánjai.

Ki nem ismerné őket: az emberiség eme parasitáit, a férfivilág e henye heréit?

Oda tartoznak ők, kiegészitő részei a nagyvárosok utczái mozaikjának, a kávéházi babilonnak, a mulatók és orfeumok mákvirágjainak, és mégis ugy kirinak abból a zürzavaros sokaságból, mint a pipacsok a rét zöldjéből.

Igen sok méltó czimmel tisztelik őket meg: piperkőcz, szerencsefi, kéjencz, excentrikus, dandy, divathős! és mindezen czimeknek legméltóbb betetőzője az „arszlán" elnevezés. Talán azért nevezik őket igy, mert ők a társadalom ama romlott köreiben, melyekben örökké mozognak uralkodó szerepet játszanak? Vagy talán, mivel ők is oroszlán módra a zsákmánynak nagy részét keritik hatalmukba, mit mások segitségével kaparitottak meg? E kérdéssel adós maradok, de iparkodom őket nehány vonással vázolni.

Az arszlán általában csinos fiatal ember benyomását kelti, ki állandó átmenetben látszik lenni az ifjukorból a férfikorba, tényleg azonban már 40—50 év terhétől görnyednek azaz, görnyednének vállai, ha nem értene oly kitünően bizonyos hiányok ügyes elleplezéséhez, miben a szabómüvészet többek között igen fontos szerepet játszik. Az arszlánok a fiatalság állapotát époly megvetendőnek tartják, mint az aggkorét. Ifju korukban az arczukat a blasirtság bélyege véniti; midőn azonban fejükön és arczukon kora előtt az őszi hervadás hirnöke mutatkozik, jól értenek az aggság roncsaiból ujból megfiatalodni, miként a „Lili" operetteteli Hypothese marquis, ki az arszlánok e fajának örök hü paródiája marad.

Vilelkedésük mindig nyugodt, hideg és kimért: ha egyebek nem, legalább jó psychologusok mert tudják, hogy ez a leghatásosabb szer a nők rajongásának föltidézéséhez.

Az arszlán tehát sohasem lett lévén fiatalember, nem is követte el a fiatalság ostoba baklövéseit, mint a melyek a szivtől erednek, habár nem tartja megvetendőnek az asszonyt, a játékot és a bort, mégis meglehetősen félvállról veszi mindezt. O egyáltalában meglehetős figymálással fogad mindent, miben értelem, vagy érzelem nyilvánul. Fölületes ismeretekkel, a müveltségnek csak igen laza mázával birva, elfogultan itél, cynikusan beszél mindenről. Ot nem lepi meg semmi, semmi iránt sem látszik érdeklődni, de azért mégis, mint valami élelmes riporter, mindenütt jelen van.

A szerelmet sem a szerelemért üzi, hanem csak puszta szokásból. Passiói közé tartozik ez is, miként a sportüzés, de ebben is csak üres poseolása nyilvánul. Komoly foglalkozásai közé tartozik a lóverseny és a kártya, melyek természetesen igen könnyü jövedelmi forrást nyujtanak.

Az arszlánnak általában igen theatrális hajlamai vannak. Könnyelmüségében a végleteket szereti — tettetni. Közömbössége meglehetősen szinlelt, mint általában legtöbb tette affektált; beszéde épp oly mérsékelt, mint haja, és viselete ép oly természetellenes, excentrikus, mint modora. Pille ő ragyogó szárnyakkal, melyek azonban csak undok bábot rejtenek el.

A valódi szenvedély természeténél fogva individuális és discret, az arszlánoké ellenben fitogtatott és luxuriózus. Ok maitresseket ugyanazon jogczimen tartanak, mint fogatot, hogy lenéshessék és sárral befröcsczenthessék a gyalogjáró plebst. Gourmand ételeiket a restaurantok ablakainál fogyasztják el, mert ez a jómódusag legszembeötlőbb helye. Iváshoz sem torkuk, sem vágyódásuk, de azért asztaluknál a champagnepalaczkok egész garmadája áll, mert ebben is van ám virtus! Szinházban háttal ülnek a szinpadnak, mert csak nem mennek oda előadást hallgatni, az a karszatnak való! Concertbe, bálba a vége felé vetődnek csak, mert ebben van a chic!

A mily tévesen gondolkodnak, ép oly homályosan éreznek; az élet valódi czéljáról nincs fogalmuk, tehát küzdelmeit nem ismerik; igy a küzdelem kivivta örömöket sem élvezik soha. Hisz ők sohasem ismerték a szerelem szenvedélyes örültségeit, delikat kellemességeit, esztelen reményeit, frivol félelmeit és főleg kedves felejthetetlen bolondságait. E helyet megvásárolt joguk az operai kardalosnők és balettánczosnők habituéi lehetni a „szentek szentjében:" az öltözőben.

A szereplési viszketegség, a föltünésvágy, nagyzási hóbort, korunk e fertőző betegségei, őket sem hagyják érintetlenül, beférkőznek a legelőkelőbb társaságokba, hogy ott uralkodhassanak. De azért nem riadnak vissza a legundokabb éjjeli zugokat fölkeresni, és ott elvetemült kompanistákkal handa-bandázni.

Midőn végül kielégitetlen vágyakkal, megtört reményekkel, őszülő fejjel, tagjaikban összeesve, tönkretett idegekkel, lelkükben sivár pusztasággal visszahuzódnak garconlakásuk magányába, életuntság vesz erőt rajtuk, melyhez rendesen még financiális zavar is járul, és e bajokra már csak egy czómgolyócska az egyedül gyógyitó ir.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás reggel 7 órakor 768.0 millimeter, délután 2 órakor 762.8 millimeter. **Hőmérsék**: reggel 7 órakor C° + 17.8, délután 2 órakor C° + 25.5. **Szél iránya és ereje** reggel 7 órakor DK 3, délután 2 órakor D. 2. **Felhőzet**: reggel földerült, délután földerült. **Csapadék** az utolsó 24 órában: 0 millimeter.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— September 5. —

Meleg. — Száraz. — Zivatarok.

HIREK.

Arad, szeptember 5.

Naptrend:

September 5. Szombat. Róm. kath. naptár: Viktor. — Protestáns naptár: Viktor. — Izraelita naptár: Sabbat Niczabim — Görög-keleti naptár (augusztus 24.): Eutych. — A nap kél 5 óra 26 perczkor, nyugszik 6 óra 31 perczkor. — A hold kél 2 óra 40 perczkor, nyugszik 5 óra 54 perczkor.

September 6. Az aradi lövészegylet dijlövészetének első napja.

September 8. Lövész-banket a városligetben este 6 órakor.

September 8. A rendőrhadnagyi állásra való pályázatok benyujtásának határnapja.

September 9. Aradváros törvényhatóságának közgyülése délután 4 órakor.

September 16. Aradmegye igazoló választmányának ülése.

Szeptember 21. Katonai lóvásár Aradon.

Október 17. Az aradvidéki tanitóegyesület évi közgyülése Borosjenőn.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (szinházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet dijtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállitással d. u. 3.56, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáig: 5.10 reggel naponta, 12.— délben (csak pénteken.) Tövis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este. Soborsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnáig: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnapon és búcsú-napokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.49 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., egyesvonat 11.55 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 5.55 d. u., gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tövisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnepen, vasárnap és búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 3.12 tehervonat személyszállitással. Temesvárról: Személyvonat 8.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.43 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.03 d. e., 6.34 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezőhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

A 14. § ellen.

— Értekezlet a csatornázás ügyében. —

Aradváros törvényhatósági bizottsági tagjai tegnap délután 5 órakor népes értekezletet tartottak a kereskedelmi és iparkamara tanácsterében a csatornázás ügyében.

Az értekezleten jelen voltak: Varjassy József, dr. Barabás Béla országgyülési képviselő, Müller Károly, dr. Steinhardt Mór, Péterffy Antal, dr. Keresztes Gyula, dr. Avarffy Ferencz, Robitsek Agost, dr. Pálmai Lajos, dr. Rosenberg Miksa, Fényes Dezső, Pless Mór, Nikodém János, Domonkos Lajos, Tedeschi Viktor, Reisinger Sándor, Maresch Gyula, Ravasz Imre, Mayer Miksa, Bauer Gyula, Steiner Jakab, Klein Ignácz, Bossik György és Stankovits János.

Varjassy József elfoglalván az elnöki széket, rövid vonásokban ismerteti az értekezlet összehivásának czélját. A tanács által folyó évi augusztus hó 29-én kibocsájtott hirdetmény a szabályrendelet 14. §. értelmében arra kötelezte a háztulajdonosokat, hogy augusztus 1-től számitott hat hó alatt házaikban a csatornázási berendezést készitsék el, mert ez időtől fogva veszi kezdetét a háztulajdonosok és bérlők fizetési kötelezettsége. Mivel e hirdetmény sulyos terhet ró a háztulajdonosokra, szükségessé vált egy értekezlet összehivása, mely módot keressen e viszás helyzet megszüntetésére. Felszólitja ennélfogva a bizottsági tagokat a véleménynyilvánitásra.

Müller Károly szerint a hirdetmény valótlanságot tartalmaz, mert a csatornázás nincsen készen — mint az hirdeti — az csak akkor nevezhető elkészültnek s üzembe vettnek, ha egy arra hivatott bizottság azt jónak találván, átveszi a vállalkozóktól. Mivel azonban ezen átvétel még meg nem történt, tehát az üzembevétel nem történhetett meg s igy a fizetési kötelezettség határidejét sem lehet megállapitani. Különben e hirdetményben egy oly fegyvert lát az angolok kezében, melylyel a város jogos igényeinek érvényesitését nagyon is sikeresen hátráltathatják. Azt javasolja: adjon be a törvényhatóság egy inditványt kérve hogy a kibocsájtott hirdetmény vonassék vissza és választassék meg egy bizottság, mely a csatornahálózatot rendőri, technikai szempontból megvizsgálja s akkor bocsájtassék ki a hirdetmény.

Rosenberg Miksa dr. a hirdetményben kitett időt nagyon kevésnek találja ahhoz, hogy a háztulajdonosok az összeköttetést létesithessék.

Varjassy József felvilágositásképp megjegyzi, hogy a város kifizetett 800.000 forintot a vállalkozóknak, melyet ő az 1% jutalékból s a háztulajdonosokra rott quottákból fedez. Ha azonban ezt leveszik a ház tulajdonosokról, honnan fedezze azt a város? A közönségtől méltánytalan volna ezt kivánni, mert Sarkad, Pernyáva stb. ugyan mit élveznek belőle?

Steinhardt Mór dr.: nem pártolhatja Müller inditványát mert a törvényhatóság csak felebbezéssel érhet czélt, mi hosszu időt venne igénybe. Javasolja a szabályrendelet 14 §-ának odamódositását, hogy a hozzájárulási arány a háztulajdonosokra a tényleges használatba vétel napján kezdődik. Ezért pártolja a bizottság kiküldését, a mely által történt átvételtől számitott 3 hó alatt legyen köteles minden háztulajdonos az összeköttetést létesiteni.

Fényes Dezső szerint a hirdetmény valótlanságot tartalmaz, mert maga a társulat sem mondja, hogy készen van, hiszen csak este 10-ig szolgáltat vizet. Készen csak akkor lesz a vizvezeték, ha a szakértők azt átvették.

Avarffy Ferencz dr. oda kivánja a hirdetményt módositani, hogy: miután a csatorna elkészülés alatt áll és remélhetőleg január 1-ig üzembe jöhet, a háztulajdonosok kötelesztetnek, hogy 1897. január 1-től számitott 6 hó alatt az összeköttetést létesitsék, a mely időtől egyszersmind beáll a hozzájárulási kötelezettség is.

Varjassy József: A városnak a kifizetett összeg fedezéséről gondoskodni kellett, azért adta ki a hirdetményt. Helyesli azt, hogy a közgyülés küldjön ki egy bizottságot, mely a csatornázást átveszi s hogy e naptól vegye kezdetét az összeköttetés létesitésére és a quota fizetésére vonatkozó kötelezettség. De mivel a város a fedezetet a közönségtől nem hajthatja be, arra kér véleményt, honnan fedezze azt a város?

Barabás Béla dr. szerint, mig valamire a közgyülés a legfelsőbb sanktiót ki nem mondta, a tanács azt tényként nem publikálhatja. Javasolja: interpelláljék meg a polgármestert, vagy küldjenek ki egy bizottságot, mely a csatornázás teljes elkészültét konstatálja.

Pless Mór elválasztani kivánja e kérdésben a háziurak és a tvhatósági tag minőségét. A házi ur állást foglalhat e kérdésben a tanács ellen, de a bizottsági tag nem, mert az a tanácsosal együtt a város érdekét köteles védeni.

Domonkos Lajos helyesnek pártolja a tanács eljárását, mert a kifizetett összeg fedezéséről gondoskodnia kellett. A háztulajdonosoknak engedett időt azonban kevésnek találja, javasolja, hogy a háztulajdonosok 1897. január 1-től 6 hó alatt köteleztessenek az összeköttetést létesiteni, addig pedig a város valamely feleslegből és nem közteherből fedezze az összeget.

Hosszabb vita fejlődött ki ezután e tárgy felett melynek hevében nem egyszer három szónok beszélt egyszerre. Végre is az értekezlet az előre járt idő miatt annélkül, hogy konkrét megállapodásra jutott volna, szétoszlott.

—

Szeptember elsejével az „Aradi Közlöny"-re uj előfizetést nyitott a kiadó hivatal.

Tisztelettel kérjük az előfizetőinket, a kiknek előfizetése augusztus 31-ével lejárt, hogy a megujitásról mielőbb gondoskodni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny"-re bármely naptól kezdve elő lehet fizetni. Mutatványszámot egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

—

— **A főherczegi család elutazása.** Mint Kisjenőről sürgönyzik, József főherczeg, Klotild és Mária Dorottya főherczegnőkkel onnan tegnap este utazott vissza Alcsuthra, József Agost főherczeg pedig Brünnbe ment nejéhez, Auguszta főherczegasszonyhoz. Brünnből még e hó elején Tátrafüredre megy József Agost s ott ifju nejével pár hetet fog tölteni.

— **Mária Dorottya** főherczegnő eljegyzése alkalmából a képviselőház a következő üdvözletet intézte József főhercze hez:

„Azon mély tiszteletnél és ragaszkodásnál fogva, mely cs. és kir. Fenséged iránt az egész országban él, a magyar nemzet mélyen érzett örömmel üdvözölte Mária Dorottya cs. és kir. főherczegnő eljegyzését.

Ezen örömben a magyar képviselőház teljes mértékben részt v[illegible], és mint a képviselőház az idő szerin[illegible] elnöke, legmélyebb tisztelettel kérem Fenségedet, fogadja kegyesen ez eljegyzés alkalmából a magyar képviselőház nevében kifejezett hódolatteljes üdvkivánataimat. Adjon a mindenható a fenséges főherczegi családnak és a fenséges mátkapárnak zavartalan boldogságot".

A ház elnökének szerencsekivánataira József főherczeg az elnökhöz Tátrafüredre intézett következő táviratban válaszolt.

„Fogadja Nagyméltóságod ugy, mint a magyar képviselőház, legőszintébb és legbensőbb hálámat szives üdvkivánataikért leányom eljegyzése alkalmával."

— **Arad csatornázása.** Tegnap Tabakovits Emil és Drösser Ferencz és testvére aradi háztulajdonosok jelentették be a polgármesteri hivatalban, hogy házaikban a csatornázás és vizvezeték elkészült.

— **Elmarad a felrándulás.** A kiállitás megtekintésére rövid pár nap alatt összeállt a negyedik csoport, melynek megállapodás szerint ma este kellett volna feltaznia. Green Nándor alkapitány megtette a szükséges lépéseket a vasuti és ellátási jegyek megszerzése iránt; a kiállitás igazgatósága azonban arról értesitette tegnap, hogy a kért kedvezményes vasuti jegyeket kivánna utra rendelkezésre bocsájtja, de az ellátásról nem gondoskodhatik, mert annyi bejelentés történt a különböző városokból, hogy az összes rendelkezésre álló lakások máris tömve vannak. Minthogy ily körülmények között a felrándulás ez alkalommal elmarad, Green Nándor alkapitány arról értesiti azokat, kik a csoportban részvételüket bejelentették, hogy befizetett pénzeik átvétele végett mától kezdve nála jelentkezzenek.

— **Pályázat rajztanitónői állásra.** Rigó Mária rajztanitónő a kolozsvári leányiskolához helyeztetvén át, az ő eltávozása folytán az aradi leányiskolánál üresedésbe jött rajztanitónői állásra az iskolaszék pályázatot hirdetett. Az állás dotatiója 700 forint fizetés, 200 forint lakbér. A pályázatok folyó hó 23-ig bezárólag nyujthatók be az iskolaszékhez.

— **Katonai utoállitás** van ma délelőtt 9 órakor az aradi várban, melyre Arad és a megye hatósága vezet elő nehány elmaradt hadkötelest. A polgári hatóságok részéről: Schill József aljegyző, Nagy Ottokár rendőrhadnagy, Pozsgay és Issekutz főorvosok vesznek részt a bizottságban.

— **A sáskák.** A mindent megemésztő néppárti sáskahad, ugy látszik, minden áron elakarja hinteni Csanád megyének békés egyetértésben élő népe közt a veszély maszlagát, mert, mint értesülünk, legujabban vasárnapra f. hó 6-ára Nagylakon terveznek néppárti gyülést Németh Sándor, battonyai plébános, Boor ev. lelkész és Mudricz Iza földbirtokos. Valószinüleg elég nagyszámu kaczagó tömeg előtt fog lefolyni ez az ingyenes politikai komédia.

— **Az aradi és csanádi egyesült vasutak** igazgatósága az alábbi hirdetményt teszi közzé: Van szerencsénk a szállitó közönséget értesiteni, hogy folyó évi szeptember hó 10-től fogva további intézkedésig, a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 57479—1896. sz. engedélye alapján kocsijaink rakodásiidejét 12 nappali óráról 6 nappali órára szállitjuk le. Egyidejüleg elrendeltük, hogy az áruk felvételénél az üzleti szabályzat 55. §-ának (2) és (3) bekezdésében foglalt megszoritások alkalmaztassanak. Aradon, 1896. évi szeptember 2-án. Az igazgatóság.

— **Csanádmegye pénzügyei.** A m. kir. belügyminiszter Csanád vármegye közönségének azon határozatát, melylyel az árvaház szükségleteihez való hozzájárulás czimen 1897-re 5828 frt, az alaptőke szaporitására 3172 frtnak, összesen 9000 frtnak a vármegyei gyámpénztárból leendő kiutalványozását mondta ki, helybenhagyta.

— **Bucsusok érkezése.** Nagyváradról 170 bucsus indul holnap a m.-radnai kisasszony-napi bucsura Pák Emil lelkész vezetése alatt. Vasuton Aradra jönnek s innét utaznak tovább a bucsujáró helyre, hol két napot fognak tölteni.

— **Halálos birkózás.** Borossebesről irja levelezőnk, hogy Kapota Sándor alcsilli parasztlegényt egy megrakott kocsi kerekei ugy össze-vissza suzták, hogy szenvedett sérülései következtében másnap meghalt. A szerencsétlen fiu Tomucza Tódor nevü társával birkózott s ez ugy találta öt egy arra haladó kocsi kerekei közé dobni, hogy mire a kocsit megállitották és segitségére mentek szegénynek, a kerekek karját, lábát törték és fejét összezuzták. Tomucza Todor, az erős most a biróság előtt fog leszámolni hősiességéért.

— **Megszünt a tihanyi visszhang.** Az első pillanatra el sem hiszi az ember, hogy az egész Balaton-vidéknek legismertebb természeti tüneményét, a hires tihanyi visszhangot többé nem fogjuk hallhatni, mert megszünt. Hányszor szavaltunk ott a templom mögött, nekitámaszkodva a zöld fenyőfakorlátnak, most már vége s a Hős vértől pirosult . . . tizennégy szótagját nem fogják többé visszaverni a tihanyi templom megfeketült falai. Egy meggazdagodott tihanyi földesur, kegyeletből az iránt a gyönyörü hely iránt, a hol gyermekéveit leélte, nyári lakot épittetett a templom közelébe, de véletlenül oly szerencsétlen helyre, hogy a visszhang utját teljesen elzárván, a visszhangot lehetetlenné tette. Az igaz, hogy az uj palota lebontása esetében a visszhang ujra hallható lenne, de gondolni sem lehet arra, hogy az uj épületet lebontsák, mert 32.000 frtba került. Nagy veszteség ez az egész Balatonvidékre, mert egy érdekes kirándulóhelytől fosztották meg. A tihanyi visszhang annyira csodaszámba ment, hogy évente felkeresték külföldiek, sőt maga Stefánia főherczegnő is átrándult Tihanyba, mikor most néhány hetet töltött Balaton-Füreden.

— **Lueger budweisi kalandja.** Tudjuk, hogy Lueger urnak igen-igen kellemetlen kalandja volt Budweis városában. Az ottani lakosság nem akarta megengedni, hogy a jeles agitátor ott is széthintse a fajgyülölet csóváit, amiért is kivonult elébe a vasuthoz, hogy mindjárt a legvilágosabban tiltakozzék Lueger bevonulása ellen. Az argumentumok közt, amelyekkel Luegert arra akarták birni, hogy feltünés nélkül távozzék, állitólag egy botütés is szerepelt. A bécsi czárnapok után egyéb se kellett a fajgyülölet profétájának. Ugyanis öt a cár fogadása alkalmával kegyetlen mellőzésben részesitették; sem öt, sem kollegáját a békeháboritásban, Strobach polgármestert nem mutatta be az uralkodó a koronás vendégnek. Az uralkodó kegye elfordul tőle — s most elfordul a nép is? Ezt egy Lueger érzékeny szive nem képes elviselni. Ezért nem restelt levelet irni még a zsidó-liberális lapoknak is, amiben iparkodik magáról lemosni a budweisi kudarcz odiumát. De a sok tagadásból is kikerül annyi, hogy mikor ő kilépett a budweisi állomáson a perronra, egy hatalmas fütyössel fölfegyverkezett uri ember rajta rontott, de az ütés nem őt, hanem szomszédját érte. Egyébként a legnagyobb lelkesedéssel fogadták. Nos, hát a békesség minden barátja tiszta szivből kivánja Lueger urnak sok olyan lelkes fogadtatást, a minő a budweisi volt . . .

— **Gyilkos biczikli.** Megrenditő szerencsétlenség hozott gyászt Csatáry Lajos dr. miniszteri tanácsos és a magyar államvasutak főorvosára. Fiának: Csatáry Frigyesnek családja Tobelbadban töltötte a nyarat, ahol Csatáry Frigyesné tegnapelőtt 5 éves leánykájával: Tildával, a nyaralóhely egy lejtős utján sétált, mikor is egyszerre, minden jelzés nélkül a kis leánynak neki rontott egy biciklista. A sebesen lefelé haladó gép földre vetette a kis leányt, a ki oly szerencsétlenül esett, hogy koponyáját kettéhasitotta. A szegény kis gyermek huszonnégy órai kinos haláltusa után kiszenvedett. A sze-

rencsétlen apát, a ki a fővárosban időzött, táviratilag hivták Tobelbadba, de már csak kis leánykája holttestét láthatta meg. Tegnap volt a szegény kis áldozat temetése, a közönség nagy részvéte mellett. A szerencsétlenség hire nagy részvétet keltett a Csatáry-család budapesti barátai s tisztelői nagy körében, a kik mély megilletődéssel értesültek erről a végzetes balesetről.

— **Katonai hajsza egy utasra.** Izgalmas jelenet folyt le tegnap délután a Kolozsvártól Tővisig közlekedő vegyesvonaton. Mikor a vonat elhagyta Rooz s őrházat, egy oláh legény kidugta fejét az ablakon s dühösen orditozott, hogy miért nem állt meg a vonat az őrháznál? A vonatvezető a legközelebbi állomáson megállitotta a bumlit s a legény ki is szállt, de fenyegetőzni kezdett. Emiatt a vonatvezető fölkérte a vonaton utazó katonák parancsnokát egy főhadnagyot, hogy fogassa el a gazdátlan oláht. A főhadnagy ki is rendelt egy őrmestert meg két bakát, akik üldözőbe vették a megszaladt legényt. Hosszu hajsza után el is csipték s agyba-főbe verve visszahurczolták a vonatra, amely e harczias kaland miatt szives volt félóráig késni. A kolozsvári közönség, amelynek egy ottani lapból jutott tudomására ez a kissé hihetetlenül hangzó eset, nagyon felháborodott a katonák embertelen eljárásán.

— **Rövid hirek.** **Torontál** vármegyében az ujabb időben napirenden van a feleséggyilkosság. Tegnap Német-Ecskán ölte meg a feleségét Szárár Nikola. A nagybecskereki törvényszék már letartóztatta a gyilkost. — **A szatmár-németi** törvényszék Kömlei Gyula volt szatmár-németi szinigazgatót sikkasztás és magánokirat hamisitás miatt országosan körözi. — **Varsóból** jelentik, hogy Suwalow gróf főkormányzót szerdán szélhüdés érte, mely testének baloldalát megbénitotta. A gróf állapota hir szerint komoly, de nem reménytelen. — **Berlinből** jelentik, hogy az ottani iparkiállitást eddig öt millió ember látogatta. Belépti jegyekből befolyt májustól augusztus végeig 2.438,000 márka. Az épitési költségek valamivel többe kerültek öt millió márkánál. — **Marseille** közelében az „Adél" nevü osztrák vitorlás hajó összeütközött egy francia gőzössel és elmerült. Legénysége megmenekült, de egy utas belefult a tengerbe. — **Japán** északi tartományaiban augusztus 31-én erős földrengés volt, mely Rukugó városát teljesen elpusztitotta. Más városok is nagy károkat szenvedtek. Számos ember vesztette életét. A déli tartományokban ugyanezen időben kaifun pusztitott. — **Innsbruckban** Leitner Tamás ékszerkereskedő üzletébe betörtek és onnan 10,000 forint értékü portékát elvittek. A házban senki sem hallotta a zörejt. A tettesek eddig ismeretlenek.

—

—x— **„Plasticon"**, ez a vállalat, a mely az ezredéves kiállitás látványosságai közt az első, ma már találkozó helye a vidékieknek. Ötven krajczárért káprázatos látványosság jut a látogatónak.

HYMEN.

Szilvásy László dr. aradi fiatal ügyvéd ma köt házasságot Szondy Béla állami anyakönyvvezető előtt özv. Ludig Lajosné kedves leányával: Ilma kisasszonynyal.

TANÜGY.

(—) **Beiratás az ipar iskolába.** Az Arad sz. kir. városi alsófoku ipariskolában (tanonczok iskola) a jövő tanévre való beiratások szeptember 6-ikán (vasárnap), 8-ikán (kedden) délelőtt 8—11 óráig, 7-ikén (hétfőn), 9-ikén (szerdán) és 11-én (pénteken) délután 5—7 óráig eszközöltetnek a templom-utczai iskolaépület földszinti termében. A tanonczok e beiratásnál az előző évi iskolai bizonyitványnyal, ujon felvett tanonczok az ipartestület által kiadandó felvételi igazolványnyal kell, hogy megjelenjenek. A beiratásnál minden tanoncz 2 frt 10 krt fizet tandij, ellenőrző könyvecske, valamint az összes iskolai könyvekkel, iró és rajzeszközökkel való ellátás fejében. A 2 frt 10 kr. lefizetése nélkül senki sem iratik be. Felhivatnak a tanoncztartó iparos mesterek, hogy tekintettel az 1884. XVII. t.-cz. 62. §-a, illetve 157. §. a) pontjára, tanonczaikat a mondott időben okvetlenül beirassák, mert az oktatás szeptember 15-én kezdetét veszi s az ezen ideig be nem irt tanonczok mesterei ellen a törvényes eljárás foganatba fog vétetni.

MULATSAGOK.

(=) **Matiné Lippán.** A lippai kereskedelmi iskola nagytermében vasárnap délelőt 10 órakor a szegény tanulók segélyezésére matinét rendeznek, a melyben részt fognak venni Hoske Kálmán, Eisenkolb Aurél, Dosztál Teofil, Moravetz Károly. Poszpisil József és Wiemann Harry. Számozott hely ára 80 kr., ülőhely 50 kr., álló 30 kr.

TÁVIRATOK.

A bünvádi eljárás.

Budapest, szeptember 4. (Saj. tud. táv.) Most már bizonyosra vehető, hogy a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslat hamarosan keresztül megy a parlamenti retortákon. Ennek a hirtelen fordulatnak főkép Erdély Sándor igazságügyminiszter magatartása a magyarázata, aki beleegyezett, hogy az ügyészi nyomozó hatalomra vonatkozó részt kiadják a bizottságnak uj szövegezés végett.

Ez a fordulat jelentékenyen megkönnyiti az őszi munkaprogramm sorsát s ha csak valami váratlan komplikáczió elő nem fordul, nem lehetetlen, hogy a t. Ház a rá váró munkát minden ellenkező jósolgatás ellenére be is végzi.

Lévay lemondása.

Budapest, szept. 4. (Saj. tud. táv.) Lévay Henrik, az »Első magyar biztositó társaság« vezérigazgatója lemondott a főrendiházi tagságról. Miután kitért a zsidó vallásból nem akarja megtartani a méltóságot, melyre a király mint a zsidóság egyik képviselőjét nevezte ki.

Mi a haza?

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Lapunk egy barátjától a következő sorokat vettem közles végett:

Zichy Nándor gróf elmenvén a bobrói (Arva-m.) kerületbe, magával vitte Mudrony, Urbán Szvetozár, Dura Máté, Krupecz ösmert panszlávokat, és Zmeskál Zoltánt és Rakovszky Gézát. A népgyülés előtt beállitott egy ottani magyar urhoz ezzel a szóval:

— Remélem, hogy szivesen fogad.

— Exczellentiádat igen, de kiséretét nem, felelt a vendéglátó ur, aki különben szoros viszonyban áll a Zichy családdal. Hogy teheti exczellencziád azt, hogy ide, ahol olyan kevés magyar tartja fenn a magyarságot, elhozza a turóczmegyei panszláv agitátorokat?

Erre Zichy a következő általános megösmerést érdemlő nyilatkozatot tette:

— Mi a haza? Egy darab föld. Mi a nemzet? Egy csomó ember. En a hitemet védem, és azzal szemben semmi egyebet nem respektálok.

Sportegyesületek bajvivása.

Budapest, szeptember 4. (Saj. tud. táv.) A társaságokban érdekelődve foglalkoznak az óbudai tornaegyesület és az uszóegyesület bajvivásával. Az előbbi ezt egy átiratban megsértette, mire az uszóegyesület választmánya kisorsolta egyik tagját, melylyel provokáltatta az ó-budai választmányt. Ez tanácskozás után felel a kihivásra.

A fiumei kormányzó.

Fiume szeptember 4. (Saj. tud. táv.) Batthyány Lajos gróf, fiumei kormányzó közvetve kinyilatkoztatja, hogy lemondásának nincs pártpolitikai oka, minek bizonysága, hogy továbbra is tagja marad a szabadelvü pártnak.

—

Lobanov utódja.

Bécs, szeptember 4. (Saj. tud. táv.) Hir szerint Siskin lesz az orosz külügyminiszter.

—

Török zavargások.

Rethynnos, szept. 4. (Saját tudósitónk táv.) A törökök a napokban az itteni keresztény temetőt a legbrutálisabb módon szentségtelenitették meg. Az egyes sirokat ugyanis feldulva, a tetemeket szétszórták. A koponyákat karóra tüzve, czéltáblául használták. Midőn egy krétai szabadságharczban elesett hős hantjára bukkantak, a csontokat elégették, mialatt állatias örömükben az égő máglyát körül tánczolták.

Herakleion, szeptember 4. (Saját tud. táv.) Hatszáz főből álló görög csapat 25 szekéren, melynek teteje élelmi szerekkel volt megrakva, ugy hogy a bent levők nem látszottak, tegnapelőtt innen Kannea felé vonult. Buthya falu környékén, mely hegyoldalon fekszik, 300 fényi török csapat megpillantva a kocsikat, oda ment s a kocsisokat megállásra szólitottá fel, midőn ez megtörtént a kocsiban ülő görögök hirtelen előugorva, a mit sem sejtő török katonákat egytől egyig lemészárolta.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) »Hunnia« osztrák magyar hadihajó Pólából elindult keletre, hogy földieink védelmére lehessen.

—

Dreyfuss nem szökött meg.

Páris, szept. 4. (Saját tud. táv.) A hazaárulásért számüzetésre itélt Dreyfuss kapitány családja kijelenti, hogy Dreyfuss a számüzetés helyéről nem szökött meg.

—

Földrengés.

Stornowag, szept. 4. (Saj. tud. táv.) Az irlandszigeti földrengés rendkivül erős volt. Két templom és számos telepitvény elpusztult. Hogy emberéletben minő kár esett, arról eddig jelentés nem érkezett.

—

Kőedénygyár alapitás.

Semendria, szeptember 4. (Saját. tud. táv.) Itt nagy agyagtelepekre bukkantak. Két régi kőedénykereskedő czég engedélyt kért, egy nagyszabásu kőedény gyár alapitására, mely államsegélylyel létesülne.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Saját tudósitónktól. —

Arad, szeptember 4.

A lefolyt héten az árak naponta ingadoztak oly annyira, hogy egy frtnyi árkülömbség is mutatkozott.

A mi piaczunkon a fenti körülmények a spekulácziót annyira befolyásolta, hogy erősen előre s jól tartott árakon vásároltak s természetesen malmaink is hasonlókép cselekedtek.

Behozatott mintegy 6000 métermázsa buza és mintegy 2000 métermázsa különböző gabonanemü, mely a következő árakon kelt el:

Uj-buza I-sö minőségü 6 forint 40 krtól 6 forint 50 krig.

Uj-buza közép minőségü 6 forint 20 krtól 6 frt 30 krig.

Uj-rozs 5 forint 20 krtól 5 forint 30 krig.

Uj-árpa 3 forint 30 krtól 3 forint 40 krig.

Uj-zab 5 forint 10 krtól 5 forint 20 krig.

Az irányzat lanyha.

—

Az aradi első takarékpénztárnak forgalmi kimutatása 1896. aug. hóról.

I. Betételek.

Álladék mult hó végén	frt	4.470.810.11
Betételek folyó hóban	„	252.482.07
Összesen	frt	4.723.292.18
Visszafizetések mult hóban	„	320.114.17
Alladék folyó hó végén	frt	4.403.178.01

II. Leszámitolás.

Váltótárcza-álladék mult hó végén	frt	3.000.708.79
Leszámitolt váltók folyó hóban	„	816.251.07
Összesen	frt	3.811.959.86
Lejárt váltók mult hóban	„	839.268.04
Váltótárcza-álladék folyó hó végén	frt	2,977.691.82

III. Előlegezések kézi zálogokra.

Álladék mult hó végén	frt	1,811.867.04
Előlegeztetett folyó hóban	„	277.104.92
Összesen	frt	2,880.971.96
Bejárt előlegek mult hóban	„	215.390.20
Álladék folyó hó végén	frt	1.873.581.76

IV. Jelzálogos kölcsönök.

Álladék mult hó végén	frt	1.435.791.—
Előlegeztetett folyó hóban	„	16.120.—
Összesen	frt	1.452.511.—
Törlesztetett mult hóban	„	18.005.—
Alladék folyó hó végén	frt	1.434,506.—

VII. Pénztárforgalom.

Álladék mult hó végén	frt	53,940.99
Bevételek folyó hóban	„	2.105.157.94
Összesen	frt	2.159.098.93
Kiadások mult hóban	„	2.111.572.62
Pénztári álladék folyó hó végén	frt	47.526.31

Arad, 1896. aug. hó 31. **Az igazgatóság.**

—

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár forgalmi kimutatása 1896. aug. haváról.

I. Betételek.

Álladék mult hó végén	frt	3.814,349.34
Betételek folyó hóban	„	482,494.32
Összesen	frt	4.326,843.66
Visszafizetések folyó hóban	„	272,002.98
Alladék folyó hó végén	frt	4.054,840.68

II. Leszámitolás.

Váltótárcza-álladék mult hó végén	frt	2.199,295.55
Leszámitolt váltók folyó hóban	„	688,216.93
Összesen	frt	2.887,512.48
Lejárt váltók folyó hóban	„	665,986.70
Váltótárcza-álladék folyó. hó végén	frt	2.221,525.78

III. Előlegezések kézi zálogokra.

Álladék mult hó végén	frt	3.282,814.76
Előlegeztetett folyó hóban	„	596,317.28
Összesen	frt	3.879,132.04
Bejárt előlegek folyó hóban	„	784,771.54
Alladék folyó hó végén	frt	3.094,360.50

IV. Jelzálogos kölcsönök.

Álladék mult hó végén	frt	1.099,755.09
Előlegeztetett folyó hóban	„	48,562.76
Összesen	frt	1.148,117.85
Törlesztetett folyó hóban	„	5,218.50
Álladék folyó hó végén	frt	1.142,899.35

V. Pénztárforgalom.

Alladék mult hó végén	frt	49,177.07
Bevételek folyó hóban	„	1.874,483.05
Összesen	frt	1.923,660.12
Kiadások folyó hóban	„	1.824.724.93
Pénztári álladék folyó hó végén	frt	98,985.19

Arad, 1896. aug. 31-én.

Az igazgatóság.

—

Az aradmegyei takarékpénztár forgalmi kimutatása 1896. aug. haváról.

Betételek.

Álladék a mult hó végén	4.677.542.28	
Betételek a folyó hóban	215,576.35	4.893,118.58
Visszafiz. betétek f. hóban		205.476,26
Álladék a folyó hó végén		4,687.642,32

Leszámitolda.

Tárczaállomány m. hó vég.	2.269,479,47	
Leszámitoltatott f. hóban	629,447.89	2.898,927.36
Bejárt folyó hóban		600,741.03
Tárczaálladék f. hó végén		2.298,186.33

Előlegezés kézi zálogokra.

Raktárállomány m. hó vég.	2.075,126,41	
Előlegeztetett folyó hóban	627,756.70	2.702,883.11
Beváltatott folyó hóban		572,421.36
Raktárálladék f. hó végén		2.130,461,75

Jelzálogos kölcsönök.

Álladék mult hó végén	854,827.50	
Uj kölcsönök folyó hóban	19,020.—	873.847.50
Törlesztetett folyó hóban		878.—
Álladék folyó hó végén		872,969.50

Amortisationalis záloglevél kölcsönök.

Álladék a mult hó végén	871.270.49	
Előlegeztetett folyó hóban	2,200.—	873,470.49
Törlesztetett folyó hóban		976.71
Álladék folyó hó végén		872.493.78

Záloglevelek.

Álladék a mult hó végén	777,600.—	
Kibocsájtatott folyó hóban	—	777,600.—
Kisorsoltatott és beváltatott mult hóban		—.—
Álladék folyó hó végén		777,600.—

Pénztárforgalom.

Pénztárkészlet m. hó vég.	62,894.92	
Bevételek folyó hóban	1.828,588.98	1.891.483.90
Kiadások folyó hóban.		1.819,946.18
Pénztármaradvány f. hó vég.		71,536.72

Kelt Aradon, 1896. aug. 31-én.

Az igazgatóság.

—

Az aradi polg. takarékpénztár-részv.-társ. forgalmi kimutatása 1896. aug. hóról.

Takarékpénztári betétek

Álladék mult hó végén	frt	1.525,821.77
Betétel folyó hóban	„	67,224.96
Összesen	frt	1,593,046.73
Visszafizetés ugyanezen idő alatt	„	69,397.05
Álladék folyó hó végén	frt	1.523,648.68

Záloglevél:

Álladék mult hó végén	frt	2.380,100.—
Kibocsájtatott folyó hóban	frt	—.—
Összesen	frt	2.380,100.—
Kisorsoltatott	frt	—.—
Álladék f. hó végén	frt	2.380,100.—

Váltóleszámitolás.

Tárczaálladék mult hó végén	frt	693,404.61
Leszámitoltatott folyó hóban	„	360,771.85
Összesen	frt	1.054,176.46
Beváltatott és visszleszámit. ugyanezen idő alatt	„	259,778.49
Tárczaálladék folyó hó végén	frt	794,397.97

Előlegek értékpapirokra:

Álladék mult hó végén	frt	622.613,40
Uj előlegek folyó hóban	„	76,511.28
Összesen	frt	699.124.68
Visszafizetés ugyanezen időszakban	„	51.787.05
Álladék folyó hó végén	frt	647.337,63

Jelzálog-kölcsönök:

Álladék mult hó végén	frt	2.836,010.09
Engedélyeztettek és kifizetve f. hóban	„	23,700.—
Összesen	frt	2.859,710.09
Visszafizetés ugyanezen időszakban	„	16.851.—
Álladék folyó hó végén	frt	2.842,859.09

Pénzforgalom:

Álladék mult hó végén	frt	40,046.82
Bevételek folyó hóban	„	734,643 39
Összesen	frt	774,690.21
Kifizettottek ugyanezen időszakban	„	733,399.36
Készlet folyó hó végén	frt	41,290.85

Arad, 1890. aug. hó 31-én.

Az aradi polgári takarékpénztár igazgatósága.

—

Az aradi ipar- és népbank forgalmi kimutatása 1896. évi aug. haváról.

Takarékpénztári betételek:

Betét-maradvány mult hó végéről	frt	1.731,621.29
Folyó hóbani betét	frt	346.901.44
Osszesen	frt	2.078,522.73
Visszafizetett betét folyó hóban	frt	272.090.43
Betét-maradvány folyó hó végével	frt	1.806,432.37

Váltó-tárcza:

Alladék mult hó végével	frt	1,045.604.63
Leszámitoltatott folyó hóban	frt	836.282.12
Osszesen	frt	1.881,886.75
Beváltatott és forgattatott	frt	607,142.84
Marad tárcza-álladék folyó hó végével	frt	1.274,743.91

Aradi hitelegylet:

Álladék mult hó végével	frt	229,839.79
Folyó hóban adott kölcsönök	frt	3360.—
Osszesen	frt	233,199.79
Törlesztetett folyó hóban	frt	2902.—
Álladék folyó hó végével	frt	230,297.79

Előlegek kézizálogra:

Alladék mult hó végével	frt	904.369.63
Folyó hóban uj előleg adatott	frt	29,140.55
Osszesen	frt	933,510.18
Ebből visszafizettetott folyó hóban	frt	21,837.40
Álladék folyó hó végével	frt	911,672.78

Jelzálogkölcsönök:

Álladék mult hó végével	frt	333,513.13
Uj előleg folyó hóban	frt	1010.—
Osszesen	frt	334,523.13
Visszafizettetett folyó hóban	frt	4173.—
Alladék folyó hó végével	frt	330,350.13

Pénztár:

Maradvány mult hó végével	frt	100,722.68
Bevétel folyó hóban	frt	1.957,457.07
Osszesen	frt	2.058,179.69
Kiadás folyó hóban	frt	1,970,565.29
Pénztármaradvány folyó hó végével	frt	87.614.40

Arad, 1896. aug. 31.

Az igazgatóság.

—

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes Lajos czég jelentése. —

Budapest, szeptember 4.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékelten kináltak, a vételkedv gyenge volt, az irányzat ellanyhult. Elkelt 30000 métermázsa buza 5—7½ krral olcsóbb áron.

Határidőüzlet: Amerikából 1 cts alacsonyabb árfolyamokat jelentettek s nálunk is lanyhán indult az üzlet, s közepes forgalom mellett ugy zárult is.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	6.36— 6.37
Tavaszi buza	7.19— 7.20
Buza máius—juniusra	—.——.—
Tavaszi tengeri	3.65— 3.66
Oszi tengeri	3.92— 3.94
Tavaszi zab	—.——.—
Oszi zab	5.27— 5.29
Tavaszi rozs	—.——.—
Oszi rozs	6.01— 6.02
Tavaszi repcze	11.——.—

Értéktőzsde: Ma is folytatólagosan igen élénk volt az üzletmenet s az árfolyamok ma is szilárdak voltak.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	374.70
Magyar hitelrészvény	405 75
Osztrák államvasut	371.25
Lombard	—.—
Jelzálog hitelbank	—.—
Rima-Murányi	—.—
Villamosvasut	—.—

—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok.

— Szeptember 3. —

Hizott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (sulyban) ——— krig. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrommon felüli sulyban) 54—55 krig. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogramm sulyban) ——— krig. Fiatal könnyü (páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krig. (páronként 400 kilogrammon felüli sulyban) ——— krig. Oreg közép (páronként 300—400 kilogramm sulyban) ——— krig. Közép (páronként 220—220 kilogramm sulyban) ——— krig. Könnyü (páronként 220 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krig. II. Magyar szedett: Nehez (páronként 220 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krig. Sertés-létszám: 1896. évi szeptemberhó 1-én volt készlet 2561 darab, 1896. évi szeptember hó 2-án felhajtatott ——— darab, 1896. évi szeptember hó 2-án elszállittatott ——— darab. 1896. évi szeptember hó 3-án maradt készletben 2561 darab. A hizott sertés üzletirányzata: Változatlan.

—

Szőlőüzlet.

— Szeptember 4. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 50 forint 50 krajczár, kosinyben 51 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 20 kr. métermázsánként.

—

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny" távirati tudósitása. —

Budapest, szeptember 4. d. u. 5 óra.

Buza bánsági uj	—.——.—
Buza tiszavidéki	7.——7.35
Buza postvidéki	6.[illegible]5—7.30
Buza fejérmegyei	6.95—7.30
Buza bácskai	7.——7.40
Rozs uj, elsőrendű	6.15—6.25
Rozs uj, másodrendű	6.05—6.10
Arpa takarmány	4.20—4.50
Arpa égetni való	5.20—5.90
Arpa sörfőzdei	6.[illegible]—7.70
Zab	5.50—5.75
Tengeri bánsági	3.80—3.83
Tengeri másnemű	3.70—3.75
Káposzta-repcze bánsági	9.50—10.50
Köles	—.——.—
Buza márczius—április	7.16—7.17
Buza szeptember—október	6.34—6.85
Buza május—junius	—.——.—
Rozs szeptember—október	6.21—6.22
Tengeri május—junius	3.30—3.91
Tengeri julius—augusztus	3.66—3.68
Tengeri októberre	—.——.—
Zab márczius—április	5.62—5.64
Zab szeptember—ektober	5.27—5.28
Káposzta-repcze augusztus—szeptember	11.——11.10

—

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1896. szeptember 4.

Magyar aranyjáradék 4%	122.—
Magyar koronajáradék 4%	99.25
Magyar arany 4½%	123.—
Magyar ezüst 4½%	101.50
Magyar keleti vasut 1878.	121.50
Magyar földtehermentesitési kötvény	97.50
Magyar italmonopolyváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.—
Magyar nyeremény-sorsjegy kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	139.—
Osztrák papirjáradék	101.75
Osztrák járadék ezüst	101.75
Osztrák járadék arany	123.25

Felelős szerkesztő: **Vass Géza.**

Aradvármegye alispánjától.

20398/896. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A gyula-varsándi Kőrös-hid, valamint a szőllős-csermő-talpasi uton lévő 4. számu hid helyreállitási munkálatainak árlejtés utján leendő biztositása iránti zárt ajánlatok elfogadásával kapcsolatos verseny tárgyalás **1896. évi szeptember hó 17-ik napjának d. e. 10 órakor** Aradvármegye alispáni irodájában fog eltartatni.

A költségvetés szerinti kikiáltási ár:

a gyula-varsándi Kőrös-hid munkálataita 2959·54.

a szőllős-csermő-talpasi uti 4. számu hid munkálataira 3869·74.

Mely verseny tárgyalásra vállalkozni szándékozók 10% bánompénzzel ellátva azzal hivatnak meg, hogy a feltételek és költségvetés addig a m. kir. államépitészeti hivatalban tekinthetők meg.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatokban, melyek legkésőbb az árlejtés napján d. e. 9 óráig a vármegye alispánjához beadandók, az árengedmény szám és betüvel kiirandó és kijelentendő, hogy vállalkozni szándékozó a feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, az ajánlat boritékán pedig megjelölendő, hogy az mely vállalatra szól, — mivel mindegyik vállalatra külön ajánlat teendő.

Arad, 1896. augusztus 28-án.

Szathmáry Gyula,
alispán.

1246

Méz! Méz! Méz!

Legtisztább virágméz, erős falazatu üvegekben **kilónként 80 kr.**

Minden rendelményt

bérmentve

szállit:

1251

Takáts Sándor méhész,

F.-Varsánd, p. Uj-Szt.-Anna.

Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüditi, zsibbadásnak induló idegeinket napi munkáink teljesitésére képesebbé teszi, vérünk rendes mozgását előnyösen előmozditja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a **„fürdés.“**

A fürdés kiválólag a gőzfürdéssel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s igy lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadittassék azáltal egészségünk biztositatik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehessünk

Simay István a „Maros“-gőzfürdő tulajdonosa

fürdési dijakat oly méltányosan állapitotta meg, hogy azt mindenki használhatja.

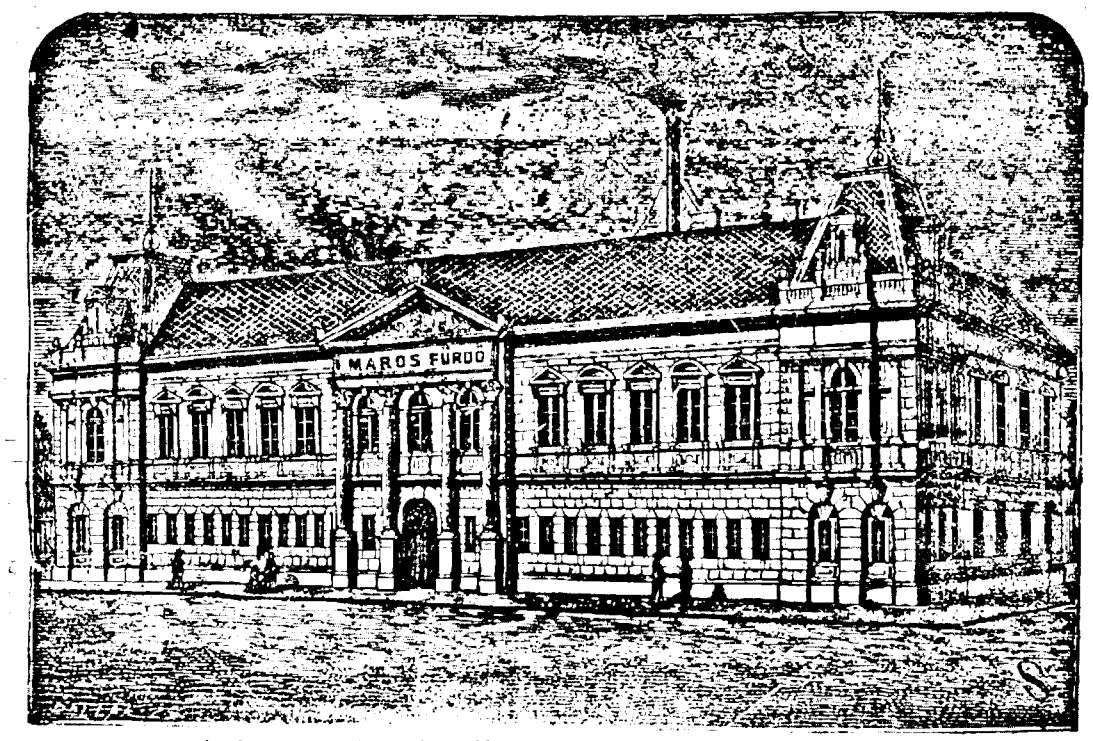

A várróteremben hideg étkek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak

Szürt Maros-ivóviz eladására is havi bérlet nyittatik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.
Egy czák-jegy	— frt 40 kr.

Uszás-tanitás.

Idényjegygyel együtt	12 frt — kr.

Uszoda.

Egy személy-jegy	— frt 30 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.

Hideg és gyógy-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 56 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Massassal egy személy	— frt 70 kr.

Vizgyógy.

Egy személyjegy	— frt 50 kr
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr

Vas és móor-fürdő.

Egy személy-jegy	1 frt — kr
10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr

Kád-fürdők.

Ruhával	— frt 50 kr
Ruha nélkül	— frt 40 kr

Villany-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.

Külön ruha-dijak.

1 lepedő vagy palást	7 kr.
1 törölköző	3 kr.

Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor. télen reggeli 7 órakor.

A Simay-féle gőzfürdő-épületben szemeletben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a szinház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több utczai, parkettával kipadolt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vizvezeték, szürt Maros-viz, és télen át gőzfűtés. 30 —x

---

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és **művegytani laboratoriuma**

Aradon, Szabadságtér.

Szivesen ajánlkozik minden **bárhol és bárki által hirdetett** gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbizható hatásu szereket:

Chinin-cukor es Chinin csokolade gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadijjal koszoruztak. Mind az ő világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek, dr. Häger javitott receptje szerint, legmegbizhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatásu és ártalmatlan szerekből összeállitott hajfestőszer — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr

A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenőcs. Az arczon mutatkozó szeplők, pattanások és májfoltok eltüzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépit hatásában minden más szert feltülmul. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használhat[illegible] üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kitünő [illegible]ségüek, dr. Szabó Gyula világhir[illegible] pincéjéből. Ára 1 üvegnek 3 és frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centl. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2% Chinatartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin- és vasoxydtartalommal Egy 30 centlit. üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2,5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 frt

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengali tüzek. Füst és szag nélkül, vörös fehér és sárga szinben. Egy kr 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertyafénynyel. Hat perczig égő, 1 drb 60 kr. 12 perczig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 perczig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag ¾ literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsama. A megfagyott kezet vagy lábat 3—4 nap alatt biztosan meggyógyitja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle meghülésből eredt rheumás és csuzos fájdalmak ellen igen hires és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhöges elleni pora mely minden féle köhögést biztosan gyógyit. Ára 40 kr.

Mindezen gyógyszerek — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta utján is elküldetnek.

Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyvizsgálatra bizásnk elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljesittnek.

766/1896. gazd. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a vásártéren emelendő vendéglő épület felépitésével kapcsolatos munkák eladása iránt **folyó évi szeptember hó 7-én d. e. 10 órakor** árlejtést tart.

Kikiáltási ár:

1. a föld, kőmüves, kőfaragó és tető fedő munkára nézve 6452 frt 58 kr.
2. az ács munkára nézve 1702 frt 59 kr.
3. a bádogos munkára nézve 735 frt 36 kr.
4. az asztalos munkára nézve 786 frt 84 kr.
5. a lakatos munkára nézve 1674 frt 50 kr.
6. az üveges munkára nézve 63 frt 59 kr.
7. a szoba festő-mázoló munkára nézve 263 ftt 24 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja s ha a boritékon megvan jelölve, hogy az ajánlat mely munkára vonatkozik.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinhetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1896. évi augusztus hó 24-én tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay,
aljegyző.

Az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.